



Opvang en zorg voor Vluchtelingen kinderen

En de rol van de kinder-
en jeugdpsychiatrie



Informatie voor jeugdprofessionals

Informatie voor jeugdprofessionals

De oorlog in Oekraïne laat niemand onberoerd. Levvel en Karakter, academische centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie, delen de zorgen die breed leven rond de situatie in Oekraïne en onderschrijven de statements van de [European Psychiatric Association](#) en de [World Psychiatric Association](#).

De stroom vluchtelingenkinderen is aanzienlijk en zal de komende maanden mogelijk toenemen. Hiermee ontstaat ook de vraag wat de kinder- en jeugdpsychiatrie voor hen kan betekenen. Op verschillende plekken is dit onderwerp van gesprek.

Het bestuur en onze experts op het gebied van trauma, transculturele psychiatrie en werken met vluchtelingen, zetten zich in om te helpen goede eenduidige informatie en expertise beschikbaar te maken voor diegenen die de komende tijd vluchtelingen gaan opvangen zoals POH-GGZ, andere eerstelijns en vrijwillige hulpverleners en gastgezinnen, jeugdzorgmedewerkers en de instanties die hierin regie voeren.

Als academische centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie willen wij een concrete bijdrage leveren om de schadelijke gevolgen voor de geestelijke gezondheid van vluchtelingenkinderen en -gezinnen zoveel mogelijk te beperken en te ondersteunen waar nodig. De komende tijd zullen we informatie bundelen en hulpnetwerken in kaart brengen om medewerkers te faciliteren die in woord en/of daad een bijdrage willen leveren.

Wat is noodzakelijk in de (geestelijke) gezondheidszorg van gevluchte kinderen? Voor de belangrijke uitgangspunten zijn de volgende bronnen beschikbaar:

- De basisprincipes staan goed uitgelegd op de website van [The Inter-Agency Standing Committee](#).
- Kennisplatform [Pharos](#)
- Het [Nederlands Jeugdinstituut](#)
- Het [Kenniscentrum Kinder- en jeugdpsychiatrie](#)
- De [Richtlijnen Jeugdhulp](#)

Goed om te weten

De opvang van vluchtelingen uit Oekraïne loopt, anders dan gebruikelijk, niet via de COA maar via de veiligheidsregio's en gemeenten, die begrijpelijkerwijs als eerste oog hebben voor basale behoeften. Vergoeding van zorg verloopt via het CAK.

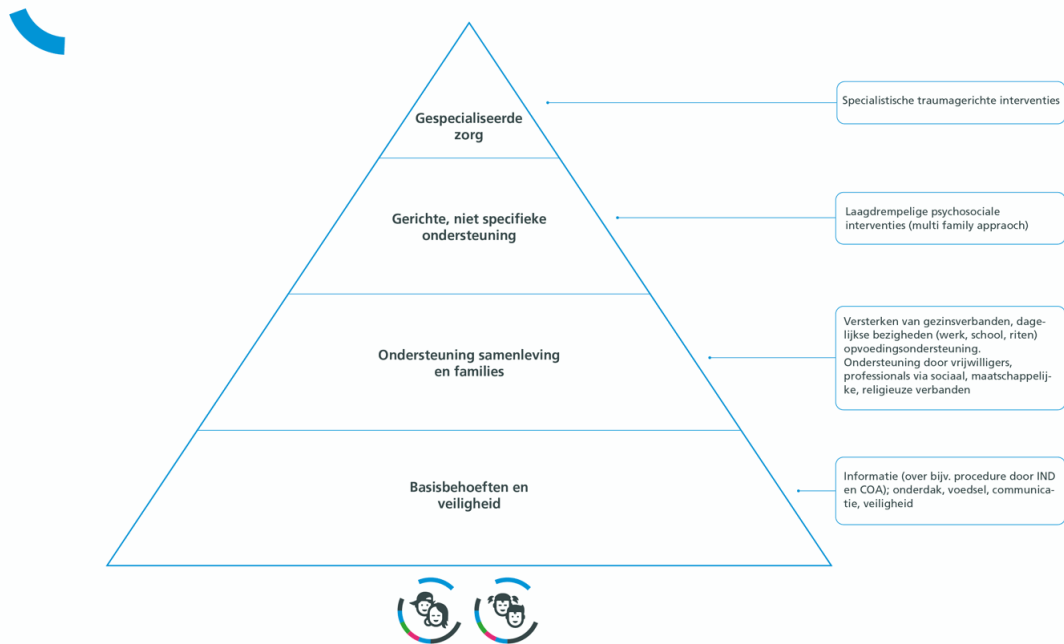
Kinderen die uit Oekraïne gevlucht zijn hebben recht op onderwijs en (gezondheids) zorg, maar de taalbarrière kan als drempel ervaren worden. Er zijn verschillende handreikingen opgesteld over hoe een tolk in het zorgproces ingezet kan worden (zie: Pharos) en ook kun je informatie vinden (zie: Zo schakelt u een tolk in) over hoe je een tolk in kunt schakelen.

Uit wetenschappelijke- en ervaringskennis over opvang bij crisis blijkt met name het belang van veiligheid, versterken van sociale netwerken en veerkracht, rekening houden met transculturele factoren in de presentatie van klachten, de beschikbaarheid van tolken en de risico's van debriefing en premature medicalisering. Zo is het onder andere van belang te communiceren dat hulpverleners niet meteen diep moeten ingaan op emoties en dat niet elke vluchteling traumabehandeling nodig heeft. Het is normaal om verdrietig en wanhopig te zijn in deze situatie. De meeste vluchtelingen zijn veerkrachtig en herstellen. Een minderheid ervaart posttraumatische stress. Social steun, zinvolle daginvulling en perspectief zijn hierin belangrijke beschermende factoren, naast contact en nabijheid van familie en vrienden.

De zorg aan vluchtelingen kinderen en gezinnen kan op verschillende niveaus ingedeeld worden.

- Niveau 1: er moet aan basisbehoeften en veiligheid voldaan worden. Het gaat hierbij om (informatie over) onderdak, voedsel, communicatie en veiligheid.
- Niveau 2: In de tweede plaats ligt de focus op de ondersteuning van de families. Het gaat hier om het verkrijgen en behouden van dagelijkse bezigheden, ondersteuning in de opvoeding en bijvoorbeeld het versterken van gezinsverbanden en contact met familieleden.
- Niveau 3: In de derde plaats gaat het om laagdrempelige en psychosociale interventies, gericht op onder andere stressregulatie en psycho-educatie.
- Niveau 4: In de vierde plaats gaat het om gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg, bijvoorbeeld traumabehandeling of anderszins behandeling voor kinderpsychiatrische problematiek.

Deze volgorde is op de interventiepiramide (zie figuur 1) gebaseerd. In de regel is het belangrijk om deze volgorde van zorgbehoeften aan te houden. Het versterkt de veerkracht en daarmee ook de psychische gezondheid. Er kunnen situaties zijn dat er (nog) niet aan (de eerste drie) voorwaarden voldaan wordt, maar dat psychiatrische zorg toch geïndiceerd is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan acute psychiatrische toestandsbeelden en aan jeugdigen die al in de psychiatrische in zorg waren.



Rol van de kinder- en jeugdpsychiatrie

Kinderen en gezinnen zijn veerkrachtig en met ondersteuning vanuit de gemeenschap kunnen in de meeste situaties stressvolle omstandigheden verwerkt worden. Vanuit dit uitgangspunt kan de kinder- en jeugdpsychiatrie bijdragen middels:

1. Bieden van consultatie aan derden, zoals jeugdprofessionals, leerkrachten, beleidsmakers (Level: aan te vragen via vakgroepptgg@debascule.com).
2. Betrouwbare en toegankelijke informatievoorziening over signalering van psychische klachten. De richtlijn [Signaleren van Traumagerelateerde Problemen](#) en het [Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie](#) geven tips en adviezen in het tijdig signaleren.
3. Toegang tot kinderpsychiatrische behandeling wanneer dit nodig is. Dit kan voor Level via [bureau aanmeldingen](#) en bij Karakter via de [regionale aanmeldbureaus](#).

Kinderpsychiatrische behandeling

Vluchtelingen kinderen kunnen via de reguliere aanmeldroutes voor kinderpsychiatrische diagnostiek en/of behandeling aangemeld worden. Speciale aandacht (maar niet uitsluitend) gaat uit naar trauma- en stressor-gerelateerde problemen, angst en stemmingsproblemen. Wanneer er sprake is van (oorlogsgelateerde) posttraumatische stress dan kunnen traumagerichte behandelingen helpen, zoals traumagerichte CGT (<http://www.tfcbt.nl>), EMDR (<http://www.emdr.nl>) of KIDNET. Deze behandelingen zijn zonder al te veel aanpassingen ook goed bij anderstaligen in te zetten. Ook willen we benadrukken dat goede opvang en toegang tot adequate zorg niet alleen nu en niet alleen voor Oekraïense vluchtelingen van belang is, maar voor alle vluchtelingen en nieuwkomers.

Vervolg

Via updates op Intranet (Level) en Connect (Karakter) houden wij jullie nader op de hoogte van verdere ontwikkelingen.